

Nr 40.

Godkänd av första kammaren den 28 februari 1923.

Godkänd av andra kammaren den 28 februari 1923.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts under andra huvudtiteln av statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till bestridande av kostnaderna för en utredning angående jordförhållandena i Kopparbergs län jämte en i ämnet väckt motion.

(Statsutskottets utlåtande nr 17.)

Till Konungen.

I den till riksdagen den 8 januari 1923 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1923—1924 har Eders Kungl. Maj:t under andra huvudtiteln, med åberopande av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över justitiedepartementets ärenden samma dag, punkt 9, föreslagit riksdagen att till bestridande av kostnaderna för en utredning angående jordförhållandena i Kopparbergs län för budgetåret 1923—1924 bevilja ett extra reservationsanslag å 54,000 kronor.

I sammanhang med Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag har riksdagen till behandling förehaft en inom andra kammaren väckt motion (nr 100), vari hemställts, att riksdagen vid bifall till Eders Kungl. Maj:ts hemställan om anslag för en utredning angående jordförhållandena i Kopparbergs län måtte uttala, att för berörda utredning böra, förutom de sakkunniga, som i propositionen angivas, tillkallas jämväl representanter för den praktiska erfarenheten bland länets jordbrukande befolkning.

Till stöd för detta förslag har i motionen anförts följande:

»I årets statsverksproposition (andra huvudtiteln, punkt 9 sid. 11 nr 3) föreslås riksdagen att till bestridande av kostnaderna för en utredning angående jordförhållandena i Kopparbergs län för budgetåret 1923—1924 bevilja ett extra reservationsanslag å 54,000 kronor.

Ett nytt initiativ har härmed tagits till ordnande av de egenartade jordförhållandena i Dalarna.

Närmast skulle övervägas, vilka lagstiftningsåtgärder kunna finnas tjänliga i syfte huvudsakligen att inom länet befordra en lämplig ägosammandragning.

Detta syfte torde vinna understöd av envar, som har kännedom om olägenheterna av den mångenstädes i Dalarna för långt drivna ägosplittringen. Särskild tillfredsställelse måste möta departementschefens upprepade understrykande av, att frågornas lösning måste sökas under största möjliga hänsynstagande till de för Dalarna säregna förhållanden och under beaktande av de från ortsbefolkningen framförda synpunkterna.

Den som känner folkstämningen i jordfrågan i Dalarna nödgas emellertid, med allt erkännande av det nu föreliggande förslagets syfte, sätta i fråga, huruvida den planerade utredningen, sådan den i propositionen skisserats, öppnar utsikt till uppnående av ett resultat, som kan bli tillfredsställande och i varje fall motsvara utredningskostnaderna.

Arbetet med utredningen är tänkt att verkställas av en ledamot av högsta domstolen med biträde av någon yngre jurist samt av lantmätare. Men även om på detta sätt den högsta kvalificerade juridiska arbetskraft kan för den föreliggande uppgiften erhållas, skall det säkerligen för denna möta betydande svårigheter att intränga i Dalarnas säregna och tilltrasslade jordförhållanden. Och även om arbetet resulterar i ett, kanske i flera hänseenden förtjänstfullt lagförslag, är därmed ingen säkerhet given för möjligheten att vinna länets jordbrukande befolkning för samma lagförslag. Kommissionen för Dalarnas indelning i skifteslag, vilken numera förklarats vilande, erbjuder ett lärorikt exempel på omöjligheten att genom en ensidigt sammansatt kommitté bereda väg för en förbättring av Dalarnas jordförhållanden. En ensidigt juridiskt inriktad utredning skulle med största sannolikhet leda till ett negativt resultat, alldeles som den ensidiga lantmätareutredningen. Icke ens jurister och lantmätare i förening torde ensamma kunna nämnvärt befordra en lösning av de jordproblem i Dalarna, som sedan länge påkallat lagstiftningens uppmärksamhet. För den, som har erfarenhet om dessa problem och som känner huru väsentligt olika de uppfattas av den jordbrukande

befolkningen, står det klart, att här föreligger en fråga, som är i lika hög grad praktisk-psykologisk som den är en juridisk eller lantmäterifråga.

Med hänsyn härtill synes det icke blott välbetänkt men nödvändigt att söka från början vinna ortsbefolkningens egen medverkan till utarbetande av förslag, som kunna, särskilt genom en lämplig ägosammandragning, möjliggöra en förbättring av länets jordförhållanden. För den nu planerade utredningen under juridisk ledning bör därför också i anslutning härtill anlitas den praktiska sakkunskap, som äger erfarenhet om och förtrogenhet med länets säregna jordförhållanden och som uppbares av den jordbrukande befolkningens förtroende.

Skulle härav följa någon kostnadsökning för den planerade utredningen, torde denna för nästa budgetår kunna bestridas av det anslag, som under nionde huvudtiteln beviljas till kommittéer och utredningar genom sakkunniga. Något ökat anslag torde sålunda vid bifall till denna motion icke erfordras för det nu ifrågavarande utredningsarbetet.»

I likhet med departementschefen anser riksdagen, att de i Kopparbergs län rådande egenartade jordförhållandena göra det ofrånkomligt att åtminstone tillsvidare hålla ifrågavarande län utanför den för landet i övrigt avsedda jorddelningslagstiftningen. Frågan om ordnande av jordförhållandena i Dalarna synes ock riksdagen, med hänsyn till att de för varje år, som går, bliva alltmera tilltrasslade, icke böra ställas på framtiden, utan torde, på sätt departementschefen förordat, ett utredningsarbete böra snarast möjligt igångsättas, avseende i första hand plan för vinnande av en lösning av frågan genom åtgärder, som i största möjliga mån anknyta sig till nuvarande förhållanden. Då riksdagen sålunda finner sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag om medels anvisande för ändamålet i fråga, vill riksdagen emellertid framhålla angelägenheten av, att frågans lösning sker under hänsynstagande till från ortsbefolkningen framförda synpunkter.

Enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag skulle utredningsarbetet verkställas av en ledamot av högsta domstolen med biträde av någon yngre jurist samt av lantmätare. I likhet med motionärerna anser emellertid riksdagen starka skäl tala för att härvid jämväl redan från början den praktiska sakkunskap, som står att vinna från ortsbefolkningens sida, anmodas medverka för uppgiftens lösning. Riksdagen har sålunda ansett, att vid utredningens igångsättande representanter för länets jordbrukande befolkning böra tillkallas.

Vad slutligen det av Eders Kungl. Maj:t äskade anslaget beträffar,

har riksdagen icke funnit skäl till erinran mot anslagsbeloppets beräkning, och har riksdagen alltså funnit sig böra anvisa detsamma. Riksdagen förutsätter emellertid, att kostnaderna, så långt möjligt är, begränsas.

På grund av vad sålunda anförts, får riksdagen anmäla, att riksdagen till bestridande av kostnaderna för en utredning angående jordförhållandena i Kopparbergs län för budgetåret 1923—1924 beviljat ett extra reservationsanslag å 54,000 kronor.

Stockholm den 28 februari 1923.

Med undersätlig vördnad.